

ДОСЛІДЖЕННЯ РОСЛИННОГО ПОКРИВУ ПАРКУ-ПАМ'ЯТКИ САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ “ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПАРК КУЛЬТУРИ І ВІДПОЧИНКУ ІМ. Т.Г. ШЕВЧЕНКА ”

Савчук Т.В., студентка 4 курсу
Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича
Токаряк А.І., к.б.н., асистент каф. ботаніки,
лісового та садово-паркового господарства ЧНУ,
науковий керівник
м.Чернівці, вул. Ю.Федьковича, 11, Україна
tanya.savchuk202018@gmail.com

Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення “Центральний парк культури і відпочинку ім. Т. Г. Шевченка” займає площу 16, 9 га. Розташування: м.Чернівці, вул. Садова. Це перший у Чернівцях парк, який було закладено в 1830 році за зразком віденських парків завдяки зусиллям окружного інженера Адольфа Маріна та міського архітектора Андреаса Микулича. У квітні 1875 року на честь срібного весілля монаршої пари в парку посадили «Царський дуб». У міжвоєнний період парк мав офіційну назву – «Gradina publica». У радянський час він отримав статус парку культури і відпочинку ім. Калініна, а після розпаду СРСР йому дали ім'я Т. Г. Шевченка. На даний час у парку налічується близько 3000 рослин, серед яких понад 100 інтродукованих видів.

На сьогодні за нашими попередніми дослідженнями флора парку представлена 239 видами, що належать до 167 родів та 66 родин. За систематичним положенням переважає родина *Rosaceae* (42 види – 17,6%). Друге місце посідає родина *Asteraceae* (19 видів – 7,9%). Третє місце займає родина *Poaceae* (12 видів – 5,0%).

Проаналізувавши життєві форми рослин встановили, що більшість знайдених нами видів (97 видів – 40,6%) належать до фанерофітів – рослин, бруньки росту в яких розміщені вище за 30 см від поверхні землі. На другому місці за кількістю видів (57 – 23,8%) знаходяться гемікриптофіти. Це рослини, бруньки відновлення яких розміщені на рівні поверхні ґрунту, або у самому поверхневому її шарі, часто вкритому підстилкою. До них належать більшість багаторічних трав. Третє місце з відсотковим відношенням 17,6% (42 види) займають хамефіти – рослини, бруньки відновлення яких розміщені біля поверхні ґрунту, або не вище 20-30 см від поверхні, взимку можуть перебувати під снігом. Це напівкущі та кущики. З частотою трапляння 12,2% (29 видів) четверте місце належить терофітам (однорічним рослинам, які не мають бруньок, розмножуються лише насінням). 13 знайдених нами види (5,4%) належить до групи криптофітів – рослин, бруньки відновлення яких захищені у ґрунті чи під водою. До цієї групи належать рослини, які мають видозмінені пагони — цибулю, бульбу чи кореневище. І лише один вид (0,4%) складає групу епіфітів (рослин, що ростуть на іншому рослинному організмі, на стовбурах і гілках дерев, використовуючи їх як опору).

Адвентивна складова флори парку нараховує 40 видів, що належать до 35 родів та 21 родини, що складає 10% усієї адвентивної фракції флори м. Чернівці. За походженням переважають північноамериканські види (27,5%, наприклад, *Galinsoga parviflora*, *Xanthoxalis dilenii*) та середземноморські (20% – *Euphorbia helioscopia*, *Lamium purpureum*). За часом занесення – кенофіти (57,5% – *Acer negundo*, *Capsella bursa-pastoris*), за способом занесення – ксенофіти (57,5% – *Ambrosia artemisiifolia*, *Impatiens parviflora*), за ступенем натуралізації – епекофіти (85 % – *Amaranthus retroflexus*, *Ballota ruderalis*).

На підставі 16 повних геоботанічних описів, здійснених нами упродовж 2017–2018 років, було встановлено фітоценотичну приуроченість культурфітоценозів дослідженої частини парку. З'ясовано, що вони є складовою угруповань 4 асоціацій, 6 союзів, 4 порядків та 4 класів рослинності (3 синантропних *Polygono arenastri-Poetea annua* Rivas-Martinez 1975 corr. Rivas-Martinez et al. 1991, *Galio-Urticetea* Passarge ex Kopecky 1969, *Robinietea* Jurko ex Nadac et Sofron 1980 та одного природного *Quercu-Fagetea* Br.-Bl. et Vlieger in Vlieger 1937).

У складі флори виявлено 3 еколого-фітоценотичні групи рослин. Провідне місце у дослідженій флорі належить синантропантам (177 видів – 74,0%). Серед них велика частка належить інтродукованим видам (108 видів – 45,2%). 40 зафіксованих рослин (16,7%) є адвентивними – заносними. До апофітної фракції флори відносяться 29 видів (12,1%). Сильванти – лісові рослини, займають 19,7% (47 видів). Найменше відсоткове відношення у пратантів (15 видів – 6,3%) – переважно на ксеротермних луках.

Згідно з класифікацією типів біотопів лісової та лісостепової зон України виділені нами типи біотопів належать до декоративних штучних угруповань трав'яного типу та штучно-створених (культивованих) оселищ, які сформовані господарською діяльністю людини і ця діяльність подекуди носить негативний характер.